

A 3.3. Platforma educationala online pentru sprijin profesional.
Identificare resurse educaționale pentru susținerea educației
incluzive de calitate

EDUCAȚIA ÎN DIFERENȚELE DE GEN

EDUCATIA IN DIFERENTELE DE GEN

- ▶ Ideea centrala a acestei teme este impusa de necesitatea dezvoltarii la copiii sub 3 ani a constiintei de sine, implicand si **dimensiunea de gen**.
- ▶ Important este sa generam un moment de reflectie individuala urmat de o discutie intre cei/ cele care colaboreaza pentru educarea copiilor.
- ▶ Intai trebuie clarificati termenii pe care ii vom folosi, facand mai intai distinctia intre **sex** si **gen** prin urmatoarele elemente:
- ▶ • **sexul** este un **element biologic** care duce la impartirea fiintelor umane in femei si barbati, respectiv in persoane de sex femeiesc si persoane de sex barbatesc;
- ▶ **genul** reprezinta **diferentele sociale** intre femei si barbati care **au fost invatate**, sunt modificabile in timp si sunt diferite in interiorul culturilor si intre culturi.

EDUCATIA IN DIFERENTELE DE GEN

Din aceasta distinctie rezulta cateva idei importante:

- ▶ Nu putem spune corect despre cineva ca este de sex feminin, desi auzim acest lucru foarte des. Nu ar fi corect. Ea este de *sex femeiesc*.
- ▶ Daca genul este construit, pentru ca nu ne nastem cu un anumit gen, rezulta atunci ca masculinitatea si feminitatea se invata (in familie, in scoala).
- ▶ Masculinitatea si feminitatea sunt definite intr-un anumit mod si *adultii au anumite practici in legatura cu aceste concepte, chiar daca uneori pare ca nu recunosc acest lucru*. Chiar si atunci dam un inteles acestor concepte, adica noi „credem” ca fetele si baietii ar trebui sa fie intr-un anumit fel.
- ▶ Daca masculinitatea si feminitatea nu sunt fapte biologice determinate natural, atunci un *barbat poate avea comportamente feminine (nu femeiesti) asa cum o femeie poate avea comportamente masculine (nu barbatesti)*.

EDUCATIA IN DIFERENTELE DE GEN

- ▶ Masculinitatea si feminitatea, fiind construite cultural si existand mai multe culturi, nu sunt unice. Nu vorbim de „o masculinitate” si „o feminitate” asa cum vorbim de un sex barbatesc si un sex femeiesc. **Feminitatile si masculinitatile pot fi definite in mai multe moduri** si este important sa distingem, in activitatile educationale, ce anume consideram ca este definitoriu pentru fiecare.
- ▶ O persoana sau este de sex femeiesc sau este de sex barbatesc. Cineva nu poate fi, in conditii de normalitate, si una si alta.
- ▶ Nu acelasi lucru se intampla cu feminitatea si masculinitatea. O persoana poate adopta in situatii diferite comportamente mai apropiate de feminitate si alte ori mai apropiate de masculinitate fara ca starea normalitatii ei biologice sa aiba de suferit.
- ▶ Daca feminitatea si masculinitatea se invata, atunci ar trebui ca mesajul catre copil sa fie relativ coerent, adica parintii si educatorii sa considere ca intelesul lor se defineste in acelasi mod si actioneaza in aceeasi directie.

EDUCATIA IN DIFERENTELE DE GEN

1. Asadar, feminitatea si masculinitatea se invata.

Ce ii invatam pe copii in aceasta privinta?

Dam mai jos un posibil **plan de exercitii de clarificare** cu elevii:

- ▶ Formuleaza doua elemente definatorii pentru ceea ce esti din perspectiva biologica.
- ▶ Formuleaza doua elemente definatorii pentru ceea ce esti din perspectiva de gen.
- ▶ Da exemplu de situatii in care femeiescul/ barbatescul din tine s-au exprimat fara echivoc.

EDUCATIA IN DIFERENTELE DE GEN

- ▶ Da exemplu de situatii in care feminitatea/ masculinitatea ta s-au exprimat fara echivoc.
- ▶ Da exemple de situatii in care modelul tau de feminitate/masculinitate a fost..... Comenteaza valoarea acelor exemple.
- ▶ Au fost intotdeauna modelele tale de gen de acelasi sex cu tine? De ce?
- ▶ Cum te-ai simtit in situatiile in care modelele tale de gen nu au fost de acelasi sex cu tine? De ce oare?

EDUCATIA IN DIFERENTELE DE GEN

- ▶ **2. Sa discutam putin despre feminitate si masculinitate.**
- ▶ Obsesia perfectiunii fizice, indusa prin diferite mijloace, creeaza probleme multora, care, de obicei, nu o ating.
- ▶ Obsesia puterii de asemenea. Am cazut de acord ca putem vorbi despre feminitati si masculinitati. De exemplu, *feminitatea musulmana si cea de tip liberal, nu se aseamana.*

EDUCATIA IN DIFERENTELE DE GEN

Reflectati individual si discutati impreuna cu colegii dv., folosind urmatorul plan:

- ▶ Faceti o lista cu acele trasaturi care definesc feminitatea. Ierarhizati-le.
- ▶ Faceti o lista cu acele trasaturi care definesc masculinitatea. Ierarhizati-le.
- ▶ Care dintre trasaturile care definesc feminitatea/masculinitatea vi se par a fi venite dinspre „natura”, adica sunt specifice pentru ca asa sunt fetele/baietii? Argumentati-va optiunile si discutati-le impreuna.

EDUCATIA IN DIFERENTELE DE GEN

- ▶ Care dintre trasaturile care definesc feminitatea/ masculinitatea vi se par a fi venite dinspre „cultura”, adica sunt specifice pentru ca asa am invatat noi toti ca sunt? Sunteti de acord cu ele? Ce argumente ati putea formula. Discutati-le impreuna.
- ▶ Retineti elementele de feminitate/ masculinitate cu care ati cazut de acord.
- ▶ Credeti ca ar trebui sa le prezentati parintilor copiilor si sa vedeti care sunt punctele lor de vedere? Ce faceti daca ele sunt diferite de cele pe care le-ati identificat impreuna?

EDUCATIA IN DIFERENTELE DE GEN

3. Daca feminitatea si masculinitatea se invata ar trebui discutat cum anume se face acest lucru.

Exista ganditori care vorbesc despre **tehnologii de gen**, adica modalitati prin care gesturile si dorintele individuale ajung sa fie influentate din exterior. Acesti autori se refera la influenta filmelor, revistelor, modelelor din copilarie si din scoala.

- ▶ Ganditi-va individual si discutati impreuna cu colegii, folosind urmatorul plan:
- ▶ Priviti in jur. Enumerati obiectele care pot avea o influenta in dezvoltarea unui fel de a fi al copiilor cu care lucrati. Comentati influenta lor posibila. Este ea controlata? Este ea intentionata?
- ▶ Studiati-va reactiile, modul in care va comportati cu copiii cu care lucrati pe parcursul unei zile. Inregistrati comportamentele specifice relatiei cu fetele, comportamentele specifice relatiei cu baietii si comportamentele neutre la gen. Comentati-le impreuna. Au fost ele la fel sau diferite? De ce?

EDUCATIA IN DIFERENTELE DE GEN

- ▶ Copiii se nasc de sexe diferite, dar nu au de la nastere comportamente de fetite sau de baieti. Ei invata sa fie fetite sau baieti, dar **pot fi invatati sa se trateze reciproc ca egali**. Diferentele de gen in ceea ce priveste expresivitatea emotionala la copii sunt determinate de contextul social. Expriarea emotiilor se schimba o data cu dezvoltarea identitatii de gen la copii. Despre unii baieti se spune ca sunt „mamosi”, atasati mai mult de mama inasa, pe masura ce cresc, atitudinea lor se schimba, devin mai curajosi, mai retinuti in a se manifesta tristi, melancolici si asta se datoreaza stereotipului conform caruia „baietii nu trebuie sa planga, ei sunt barbati”. In schimb fetele sunt mai sensibile, „mai plangacioase”, au inclinatii catre arte, deseneaza, canta, sunt mai contemplative. Despre o grupa in care sunt majoritari baietii se spune ca este o grupa energica, dinamica, iar cand sunt majoritare fetele, grupa este linistita, harnica.
- ▶ Din cauza diferentelor sistematice pe care le fac parintii sau educatorii in trairea si exprimarea emotionala dintre fete si baieti se formeaza **stereotipurile de gen**. Inca de la 4 ani, copiii stiu deja **aceste** stereotipuridin cauza modurilor diferite in care discuta despre aceste emotii. Baietii sunt curajosi, iar fetele sunt fricoase, pentru ca prin practicile parintilor se incurajeaza teama si retragerea mai mult la fete decat la baieti. Baietii sunt sanctionati mai putin pentru comportamentele agresive sau momentele de furie pentru ca „Asa-s baietii, ce sa le faci!”

EDUCATIA IN DIFERENTELE DE GEN

- ▶ Comportamentul social al copiilor este **puternic influentat de convingerile parintilor privind rolurile de gen.**
- ▶ Aceste convingeri sunt reflectate de **preferintele parintilor** chiar inainte de a se naste copilul.
- ▶ Mamele isi doresc fetite ca sa le imbrace in rochite, sa ajute in gospodarie iar tatii isi doresc un baiat pentru a avea cine sa-l insoteasca la pescuit sau pe cine sa invete fotbal.
- ▶ **Rolurile sociale sunt asimilate de fete si baieti tot prin practicile din familie,** astfel fetele sunt solicitate sa ajute la gatit, sa puna masa, sa mature sau sa dea cu aspiratorul, sa calce rufele, dar baietii sunt mai putin implicati in aceste activitati pentru ca au modelul tatalui care prin traditie nu participa la treburile gospodaresti.

EDUCATIA IN DIFERENTELE DE GEN

Sfaturi pentru educatori

- ▶ Cumparati jucarii care nu sunt specifice in mod traditional genului si asistati copilul in explorarea si descoperirea lor. Incercati sa inlocuiti papusile si masinile care se cumpara de obicei cu ocazia Craciunului, cu jocuri pentru dezvoltarea creativitatii.
- ▶ Achizitionati pentru „Casuta papusii/ Joc de rol”, o papusa baiat sau o pereche de bebelusi de sex diferit, avand culoarea pielii diferita.
- ▶ Implicati fetele in jocuri care dezvolta nu numai abilitatile verbale „De-a vanzatoarea”, „De-a invatatoarea”, „De-a bibliotecara”, ci si abilitatile cognitive si motorii: „De-a scafandrii”, „De-a piratii”, „De-a mecanicii”, „De-a cosmonautii”. In acelasi timp, implicati baietii in jocuri care dezvolta colaborarea, de tip: „De-a familia”, „De-a coaforul”.
- ▶ Responsabilizati copiii in grup, oferindu-le sarcini care tin de spatiul privat al casei sau de preocuparile legate traditional de femei (ingrijirea cuiva bolnav, cresterea copiilor, etc). Acestea contrazic stereotipurile de gen, astfel incat baietii pot sa ajute la gatit, sa coasa hainele papusii, iar fetele pot sa proiecteze si sa construiasca din cuburile de plastic un bloc turn care depaseste inaltimea lor, pot manui uneltele din trusa mecanicului sau pot sa repare mobila papusii.

EDUCATIA IN DIFERENTELE DE GEN

- ▶ Stimulati **jocul in grup al fetelor** pentru ca incurajeaza cooperarea si **jocul in perechi al baietilor** pentru a incuraja comunicarea.
- ▶ Formati **grupuri mixte de joc**, supravegheati si interveniti daca baietii incearca sa domine jocul.
- ▶ Planificati **teme de joc pentru ambele genuri** si implicati si fetele si baietii deopotriva, uneori si baietii isi doresc sa imbrace rochiile de printese, sa se joace alaturi de fete, pe cand acestea vor sa fie padurari, sa ocroteasca animalele padurii.
- ▶ **Laudati in egala masura si fetele si baietii** pentru intarirea comportamentelor si sanctionati in aceeasi masura.
- ▶ Faceti aprecieri cu referire la imbracaminte si asupra fetelor, „Ce rochita draguta!” dar si asupra baietilor, „Ce pantalon elegant!”

EDUCATIA IN DIFERENTELE DE GEN

- ▶ Expuneti un numar egal de fotografii pentru fete si pentru baieti. Fetele ar fi bine sa fie prezentate cum se implica in jocuri active, iar baietii sa fie surprinsi si in activitati gospodaresti.
- ▶ Incurajati **fetele sa accepte rolul de lider** in jocurile cu grupe mixte, sa rezolve problemele care apar in timpul jocului.
- ▶ Asigurati-va ca toate centrele sunt dotate cu materiale si imagini care trezesc atat interesul fetelor cat si al baietilor.
- ▶ **Echilibrati** formarea grupelor, in masura in care este posibil, numarul fetelor cu cel al baietilor.
- ▶ Nu refuzati si nu ignorati copiii care isi doresc la serbari roluri ce nu sunt specifice in mod traditional genului si antrenati-i pe baieti la dans chiar daca acest dans e „Dansul fulgilor de nea” sau ”Dansul florilor” si corelat pentru fete: „Dansul piticilor” etc